

Maszyny Boltzmannna

Z dyskutowaną siecią Hopfielda kojarzone są zwykle tak zwane

Maszyny Boltzmannna.

Koncepcja takiej maszyny oparta jest na założeniu, że stan (sygnał wyjściowy $y_m^{(j)}$) każdego neuronu może się zmieniać w sposób losowy z określonym prawdopodobieństwem.

Prawdopodobieństwo to zależy od “energii” i “temperatury” sieci, podobnie jak w systemach fizycznych (termodynamicznych), w których gęstość prawdopodobieństwa $p(E,T)$ energii systemu E związana jest z temperaturą T znanym wzorem Boltzmannna

$$p(E,T) = e^{-E/kT}$$

gdzie k jest stałą Boltzmannna.

Maszyny Boltzmannna

Przenosząc to prawo do informacyjnego systemu, jakim jest sieć neuronowa, możemy na każdym kroku j związać z neuronem o numerze m “energię” $E_m^{(j)}$ wyrażającą nadwyżkę jego łącznego pobudzenia $e_m^{(j)}$ ponad progiem pobudzenia $\omega_0^{(m)}$.

$$E_m^{(j)} = e_m^{(j)} - \omega_0^{(m)}$$

Następnie w oparciu o energię $E_m^{(j)}$ wyznaczane jest prawdopodobieństwo $p_m^{(j)}$ zgodnie z regułą będącą *uogólnieniem prawa Boltzmannna*.

$$p_m^{(j)} = 1/[1+\exp(-\delta E_m^{(j)} / T^{(j)})]$$

gdzie δ jest pewną arbitralnie dobieraną stałą, a $T^{(j)}$ reprezentuje symulowaną w j -tym kroku “*temperature*” sieci.

Maszyny Boltzmann

Algorytm doprowadzania sieci do stanu równowagi sprowadza się do kolejnego wykonywania dwóch kroków:

1. Dla ustalonego $T^{(j)}$ wyliczane są wszystkie wartości $p_m^{(j)}$, a następnie losowo z prawdopodobieństwem $p_m^{(j)}$ ustawiane są wartości sygnałów wyjściowych neuronów $y_m^{(j)}$.
2. Obniża się stopniowo wartość $T^{(j)}$ w kolejnych krokach, np. $T^{(j+1)} = T^{(j)} - \varepsilon$ lub $T^{(j+1)} = T^{(j)} (1 - \varepsilon)$.

Powtarza się punkt (1) aż do osiągnięcia stanu równowagi.

Maszyny Boltzmannna

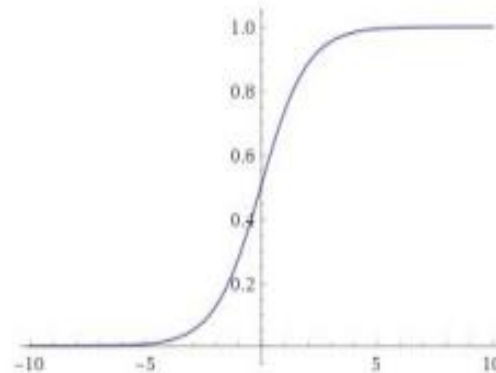
Proces ten – na podstawie analogii z procesem tzw. odprężania stosowanego w cieplnej obróbce metali nazywa się zwykle symulowanym odprężaniem (simulated annealing), ponieważ podobnie jak obrabianemu materiałowi – sieci nadaje się na początku wysoką “temperaturę” $T^{(i)}$, a potem stopniowo się ją obniża doprowadzając do osiągnięcia globalnego minimum łącznej energii wewnętrznej sieci.

Technika “maszyny Boltzmannna” może być stosowana do dowolnej sieci, nie tylko sieci Hopfielda (autoasocjacyjnych). Jeśli sieć ma wyróżnione sygnały wejściowe i wyróżnione sygnały wyjściowe, to wówczas także można skorzystać z koncepcji osiągnięcia przez sieć “*stanu równowagi*” termodynamicznej.

Funkcja sigmoidalna

- Wzór:
$$\sigma(x) = \frac{1}{1 + e^{-x}}$$

- Wykres:

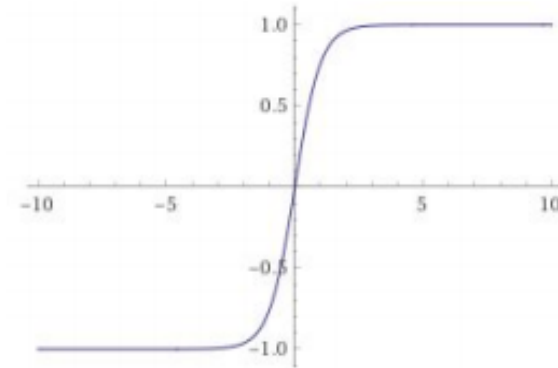
- Główne wady:

- Nasycone neurony niszczą gradient
- Wyjście nie jest wyśrodkowane na zerze
- Funkcja exp jest kosztowna obliczeniowo

Funkcja tangens hiperboliczny

- Wzór: $f(x) = \tanh(x)$

- Wykres:

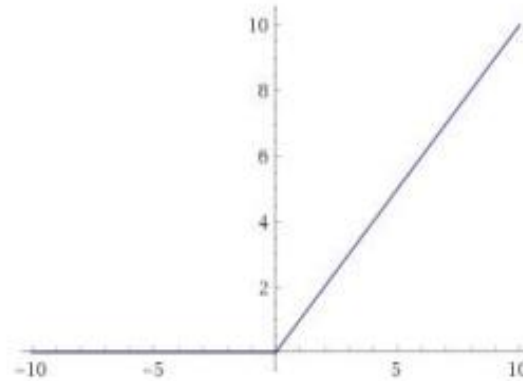

- Zalety:
  - Wyjście wyśrodkowane na zerze
- Wady:
  - Po nasyceniu neuron wyniszcza gradient

Funkcja ReLU (Rectified Linear Units)

- Wzór: $f(x) = \max(0, x)$

- Wykres:

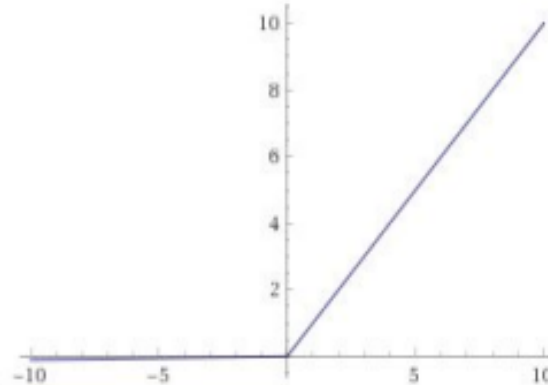

- Zalety:
  - Nie nasycy się w dodatniej części osi x
  - Proste obliczeniowo
  - Zbiega się szybciej od funkcji sigmoidalnej i tangensa hiperbolicznego
- Wady:
  - Wyjście nie jest wyśrodkowane na zerze
  - Możliwość powstania "martwych" neuronów

Funkcja LEAKY ReLU

- Wzór: $f(x) = \max(0.01x, x)$

- Wykres:

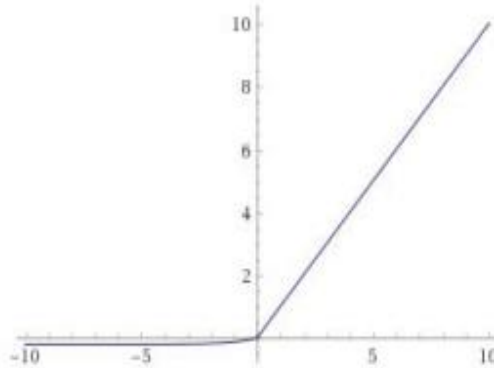
- Zalety:
  - Nie nasycy się w dodatniej części osi x
  - Proste obliczeniowo
  - Zbiega się szybciej od funkcji sigmoidalnej i tangensa hiperbolicznego
  - Nie ma problemów z "martwymi" neuronami

Funkcja ELU

- Wzór: $f(x) = \begin{cases} x & \text{gdy } x > 0 \\ \alpha(e^x - 1) & \text{wpp} \end{cases}$

- Wykres:

- Zalety:
  - Nie nasycy się w dodatniej części osi x
  - Zbiega się szybciej od funkcji sigmoidalnej i tangensa hiperbolicznego
  - Nie ma problemów z "martwymi" neuronami
  - Wyjście bardziej wyśrodkowane na 0
- Wady:
  - Obliczenia wymagają funkcji exp